

กรมหลวงชุมพร
เขตอุดมศักดิ์



กรมหมื่น
ทิวากรวงษ์ประวัติ

ย้อนกลับสู่อดีต พาชื่นชมวังเก่า

วังเก่า เล่าเรื่อง อดีต

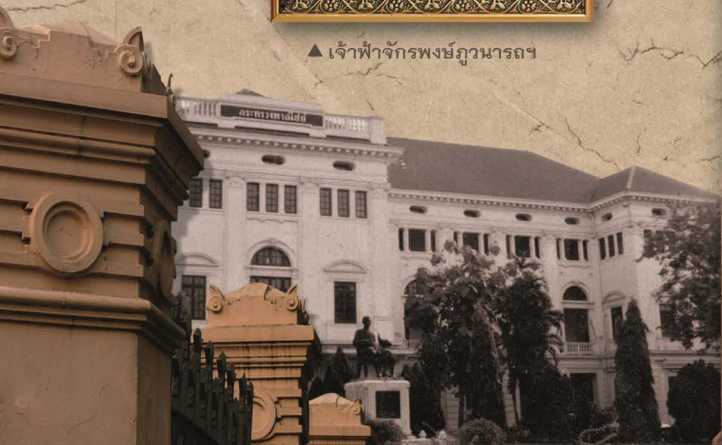
เจ้าฟ้าบริพัตรสุขุมพันธุ์
กรมพระนครสวรรค์วรพินิต

ณ สยาม

พระองค์เจ้าดิлянพรัณ



เจ้าฟ้าจักรพงษ์ภูวนาถ



วังเก่า เล่าเรื่อง อดีต

ณ สยาม



ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

ณ สยาม.

วังเก่า เล่าเรื่องอดีต.--กรุงเทพฯ : บางกอกบู๊ค, ๒๕๕๕.

๑๑๒ หน้า.

๑. วัง. I. ชื่อเรื่อง.

๓๒๔.๔

ISBN ๙๗๘-๖16-15-0834-0

© สงวนลิขสิทธิ์ ห้ามลอกเลียนไม่ว่าส่วนหนึ่งส่วนใดของหนังสือ
นอกจากจะได้รับอนุญาตจาก บริษัท ไพลินบุ๊กเน็ต จำกัด (มหาชน)

ประธานกรรมการ	พล.อ.วิชา ศิริธรรม
ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร	ฉัตรเฉลิม เหลี่ยมชัยวัฒน์
ที่ปรึกษากฎหมาย	อนันต์ แยมเกษร น.บ., นค.ม.
ผู้จัดการสำนักพิมพ์	สมบัติ สุทธิจิตร
บรรณาธิการบริหาร	ลาวัณย์ เหลี่ยมชัยวัฒน์
บรรณาธิการต้นฉบับ	อณูณ เชื้อไทย
กองบรรณาธิการ	สุริรัตน์ เขินหลวง สุพรรณษา อินวงศ์ ศิริพร พงศ์สันต์วิภา
พิสูจน์อักษร	ศักดิ์ชัย บางมด ทีมวิชาการสำนักพิมพ์
ออกแบบปก	ม-ะ-จ๊ะ-ง
ศิลปกรรม	Moo-wan
พิมพ์	บริษัท โรงพิมพ์มิตรสัมพันธ์กราฟฟิค จำกัด

จัดพิมพ์  สำนักพิมพ์บางกอกบู๊ค

จัดทำโดย **PAILIN** บริษัท ไพลินบุ๊กเน็ต จำกัด (มหาชน)

๔๑ ถนนเสรีไทย แขวงมีนบุรี เขตมีนบุรี กรุงเทพฯ ๑๐๕๑๐

โทรศัพท์ ๐ ๒๕๔๐ ๑๙๑๙ โทรสาร ๐ ๒๕๔๐ ๑๘๑๘

Website : www.pailinbooknet.com E-mail : info@pailinbooknet.com

ISBN 978-616-15-0834-0



9 786161 508340

ราคา 119 บาท



วังหรือพระราชวัง ในประเทศไทยเมื่อครั้งในสมัยอดีตกาลจะเป็นที่อยู่อาศัยของพระมหากษัตริย์ หรืออย่างในแถบยุโรป อย่างฝรั่งเศสและอิตาลีก็จะเป็นที่อยู่ของผู้ที่มีตำแหน่งสูงๆ แต่มาในยุคนี้สมัยนี้แล้ว พระราชวังหลายแห่งได้ถูกใช้เป็นพิพิธภัณฑ์ สำนักงานของรัฐบาล และโรงแรม ไปเสียแล้ว

ลองย้อนกลับไปดูอดีตและความหลังว่าพระราชวังเมื่อเก่านั้นได้ใช้เป็นที่พักประทับของพระองค์ใด และมีประวัติความเป็นมาอย่างไรไม่ว่า วังปารุสกวันนั้น ในอดีตเป็นวังที่ ร.๕ โปรดสร้างพระราชทานให้แก่ สมเด็จพระบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าจักรพงษ์ภูวนาถฯ แต่ในปัจจุบันนี้ใช้เป็นที่ทำการของสำนักข่าวกรองแห่งชาติ พิพิธภัณฑ์กรมตำรวจ และกองบัญชาการตำรวจนครบาล

ท่านผู้อ่านที่ชอบศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับพระราชวังสามารถติดตามผลงานหรือหาอ่านผลงานของ ณ สยาม ได้อีกเล่มหนึ่งในชื่อเรื่อง “ชมวังเก่า เล่าความหลัง”

ปรารภนาดี
บรรณาธิการ





ผู้เขียนก็เป็นผู้หนึ่งที่ตามอ่าน ตามดู และรักในงานเขียนแนว
นี้ จำได้ว่า...ในระหว่างที่เพื่อนผู้เขียนทำวิทยานิพนธ์อยู่นั้น ผู้เขียน
จะหาเวลาออกมาสำรวจและถ่ายรูปอาคารแปลกๆ ตึกเก่า และวัง
ต่างๆ ในเวลานั้นไว้ได้บ้าง มาวันนี้ สิ่งปลูกสร้างเหล่านั้น ส่วนหนึ่ง
ก็ถูกทำลายทิ้งไปบ้างแล้ว แต่กลับกันบางที่ก็กลายเป็นอาคาร
พิพิธภัณฑสถานสมัยในเชิงอนุรักษ์ไปก็มี...

จนมาวันนี้แม้เวลาจะผ่านไปแค่ยี่สิบปี แต่ผู้เขียนก็เห็น
สมควรแก่เวลาเสียที ที่จะลองเขียนถึงพูดถึงเรื่องในสมัยของผู้เขียน
และสิ่งที่ผู้เขียนได้ทันเห็นมาด้วยตัวเองไว้บ้าง...แม้จะเป็นเวลา
เพียงแค่อยี่สิบปีก็เถอะ...

... แต่บ้านเมืองของเรา ก็เปลี่ยนแปลงไปจากวันนั้นเยอะแยะ
ดังนั้นผู้เขียนจึงเชื่อว่า งานเขียนชิ้นนี้ จะเป็นงานเขียนอีกชิ้นหนึ่ง
ที่ได้บันทึกบรรยากาศเมื่อยี่สิบปีที่แล้วเอาไว้ ผู้เขียนเชื่อว่า แม้มัน
จะไม่ได้เป็นงานเขียนที่พูดถึงเรื่องเก่าแก่และสลักสำคัญอะไร... แต่
วันหนึ่งข้างหน้า งานชิ้นนี้ก็อาจจะมีความสำคัญขึ้นมาบ้างก็ได้

ณ สยาม



สารบัญ

วังที่ หนึ่ง	วังปารุสกวัน	๑๑
วังที่ สอง	วังพระองค์เจ้าดิลกนพรัฐ	๓๗
วังที่ สาม	วังกรมหมื่นทิวากรวงศ์ประวดี	๕๕
วังที่ สี่	วังบางขุนพรหม	๗๓
วังที่ ห้า	วังนางเลิ้ง	๙๑



วังเก่า เล่าเรื่องอดีต

บทนำ

ขอสงวน

พอพูดถึง “วัง” ผู้เขียนเชื่อว่า หลายท่านจะมีภาพเจ้านาย
พระองค์ต่างๆ ผุดขึ้นมา

...ซึ่งเจ้านายพระองค์ต่างๆ และวังของพระองค์ท่านเหล่านั้น
ในยุคสมัยหนึ่งถือว่าเป็นกลไกที่ขับเคลื่อนวัฒนธรรม และมีส่วน
พัฒนางานฝีมือแขนงต่างๆ ในประเทศของเราเลยทีเดียว

อย่างท่านเจ้าของวังพระองค์ใด ที่ทรงกำกับกรมช่างต่างๆ ก็
มักจะสร้างโรงช่างนั้นๆ ขึ้นในวังของพระองค์ท่าน เช่นทรงกำกับ
กรมมุก ในวังก็จะมีโรงมุก มีโรงช่างฝีมือ ช่างมุกประจำอยู่ในวังด้วย

บางครั้งเจ้าของวัง ทรงนัดทางการละคร การละเล่นฟ้อนรำ
ในวังของท่านก็มักจะมีการแสดงนาฏศิลป์แขนงต่างๆ ออกแสดงให้
ชมอยู่เสมอๆ หรือวังของบางพระองค์ที่ทรงชื่นชมในเรื่องเครื่องกลไก
ก็จะมีโรงช่างกล ถ้าท่านทรงสนใจเรื่องทหารก็มักจะมีโรงฝึกหัดทหาร
ดังนั้นที่ว่า วังต่างๆ ในสมัยหนึ่งเป็นกลไกที่ขับเคลื่อน ความเปลี่ยนแปลงทางสังคม ทางวัฒนธรรม ทางขนบประเพณี จึงไม่ใช่เรื่องที่
พูดเกินจริงไปแต่อย่างใด

แม้ในปัจจุบัน กิจการในวังนั้นล้วนหายหมดไปนานแสนนาน แม้บางวังก็ร้างรา ถูกรื้อ ถูกเปลี่ยนแปลงและผุพังไปตามกาลแล้ว แต่ก็ยังมีบางวังที่ยังเหลือสภาพอยู่ต่อมาจนทุกวันนี้

แน่นอนว่า สภาพภายในวังดังสมัยก่อนย่อมไม่เหลือเค้าอยู่อย่างแน่นอน แต่ประวัติ และสิ่งปลูกสร้างบางอย่างก็ยังคงหลงเหลือตกทอด ผ่านกาลเวลามาให้คนรุ่นหลังอย่างเราๆ ท่านๆ ได้เห็นได้พิจารณา

ซึ่งเรื่องราวใน “วังเก่า เล่าเรื่องอดีต” นี้ ผู้เขียนต้องขอออกตัวเสีย ก่อนว่า หนังสือเล่มนี้ไม่ใช่หนังสืออ้างอิง ที่จะเอาไปอ้างอิง หรือไปใช้งานในเชิงสารคดีใดๆ ด้วยความที่ผู้เขียนเขียนผ่านสายตาดตัวเองที่มองวังต่างๆ เหล่านั้น

บางมุมมองก็เป็นเรื่อง ในส่วนตัวของผู้เขียน หากจะนำไปอ้างอิง ก็โปรดใช้หนังสือที่เขียนในเชิงสารคดีเกี่ยวกับวังเล่มอื่นๆ เพราะหนังสือเล่มนี้ ผู้เขียนฯ ตามอารมณ์ และตามที่พบเห็นมาเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นมุมมองหลายๆ อย่างจึงเป็นทัศนคติของผู้เขียนที่ได้สัมผัสถึงบรรยากาศ และเรื่องราววังต่างๆ ในเวลานั้นๆ

โดยในที่นี้หลายเรื่องก็ผ่านทางผู้ใหญ่มากๆ ท่าน ที่กรุณาเล่าให้ฟัง เรื่องแปลก เรื่องประหลาด เรื่องอุกนิหารมากมายที่ไม่มีใครสนใจเพราะใช้อ้างอิงไม่ได้ แต่ในที่นี้ ผู้เขียนกลับเห็นสำคัญ

เพราะผู้เขียนหนังสือทำนองนี้ส่วนใหญ่มักจะเขียนในเชิงสารคดี เขียนในเชิงประวัติศาสตร์ ในทางเศรษฐกิจการเมือง และเป็นเรื่องที่หนักแน่นจริงจังกันทั้งหมด ซึ่งนั่นก็เป็นเรื่องที่ดี แต่ใน

ทางกลับกัน ต่างพากันละเลยเรื่องทั่วๆ ไป จำพวกเรื่องเฮฮา หรือ เรื่องสัพเพเหระ เรื่องชาวบ้านชาวเมืองพวกนี้ไปหมดสิ้น ...

แต่ในความเป็นจริง วงแต่ละวง มีเรื่องราวและมีตัวตนใน ด้านอื่นๆ ด้วย ไม่ใช่มีแต่ในแง่ประวัติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ หรือ การเมืองเพียงอย่างเดียว ความมีชีวิตของวงก็ล้วนอยู่มาและผ่านไป ด้วยเรื่องจำพวกนี้ด้วยเช่นเดียวกัน การจะแยกแต่เรื่องสำคัญ โดยละเลยเรื่องเล็กๆ น้อยๆ และเห็นว่าไม่สำคัญ ผู้เขียนก็เห็นว่าไม่ถูก จริงอยู่ที่เรื่องพวกนี้ ออกจะดูไร้แก่นสาร ไม่มีสาระ ดังนั้นเหตุนี้ เรื่องราวต่างๆ ที่มีผู้เขียนมาจึงมีแต่แก่น ไม่มีเปลือก ไม่มีกระพี้ เหมาะ จะใช้ในเชิงอ้างอิง และเพื่อการศึกษาค้นคว้าเสียเป็นส่วนใหญ่ หา มีในด้านบันเทิงเริงรมย์ไม่

เรื่องที่ไม่สำคัญ เราๆ ท่านๆ รู้ได้อย่างไรว่าไม่สำคัญ? อะไร สำคัญอะไรไม่สำคัญ? ก็คนเราเป็นผู้กำหนดเอาเองแทบทั้งสิ้นมิใช่ หรือ? ดังนั้นเรื่องที่มีผู้เขียนจะนำเสนอต่อไปนี้ ก็เป็นเรื่องอย่างที่มี ผู้เขียนพูดเกริ่นไว้แต่แรกแล้วว่า “เป็นเรื่องที่ไม่มีมีความสำคัญทาง ประวัติศาสตร์ในแง่ไหนทั้งสิ้น” แต่ท่านสามารถอ่านได้ สนุกได้เพราะ มีแต่ความบันเทิงเริงรมย์... แต่กรุณาย่านำไปใช้อ้างอิงโดยเด็ดขาด

เพราะไม่มีใครที่ไหน จะใช้เรื่องเหลวไหลสัพเพเหระพวกนี้มา เป็นที่อ้างอิงหรือครับ...เชื่อผู้เขียนเถิด



เจ้าฟ้าจักรพงษ์ภูวนาถฯ



ช่วงต่ออาคาร



ด้านข้าง

ผู้เขียนมีความคิดที่จะพูดถึงวังปารุสกวันมานานแล้ว

...แต่ในหลายๆ ครั้งที่มีโอกาสได้นำเสนองานทำนองนี้ ก็ไม่มีโอกาสได้พูดถึงวังปารุสกวันสักครั้งเดียว ดังนั้นในคราวนี้ผู้เขียนเห็นเป็นโอกาาก็เลยขอพูดถึงวังปารุสกวันสักหน่อย

และยังดีที่คราวนี้ ผู้เขียนไม่ได้เจาะจงว่าจะต้องพูดถึงวังในสมัยใดเป็นหลัก คือนึกอยากจะพูดถึงวังไหนก็ยกขึ้นมาพูดได้โดยสะดวก ไม่ต้องเรียงลำดับ เรียงตามสมัย หรือตามลำดับรัชกาลก็นับว่าเป็นเรื่องดี

“...ว่าที่จริง วังปารุสกวันนั้น ตั้งแต่เกิดมาผู้เขียนก็เห็นแล้ว”

สมัยผู้เขียนเด็กๆ นั้นยังมึนงานวันเด็กที่สนามเสือป่า หรือมึนงานวันปิยะฯ ณ ลานพระบรมรูปทรงม้า โดยเฉพาะงานวันปิยะฯ นี้ผู้ใหญ่ที่บ้านผู้เขียนชอบพาไปเที่ยวตระเวนดูไฟที่ประดับประดาตามสถานที่ต่างๆ



เสารั้ว

ไปดูไฟที่ว่า เราจะออกจากบ้านตั้งแต่หัวค่ำ ไปเรื่อยๆ ผ่านโรงเรียนวชิราวุธฯ ไปทางเขาดิน ออกไปลานพระบรมรูปทรงม้า ช้ามสะพานมัฆวานฯ ไป แล้วไปเข้าถนนราชดำเนินกลาง ไปจนถึงสนามหลวง

ครั้นพอขากลับ เทียบงานดูไฟเรียบร้อยแล้ว ผู้ใหญ่ที่บ้านก็จะพาผู้เขียนกลับมาตั้งหลักที่ลานพระบรมรูปทรงม้ากันอีกครั้ง

“...พอจอดรถผู้เขียนก็จะเดินไปซื้อมะพร้าว น้ำแข็ง ที่คนขายมักจะมาจอดรถเห็นขายกันเป็นกลุ่มอยู่แถวๆ หน้าประตูวังปารุสกวันมากินเล่นๆ เสมอๆ...”

...มะพร้าวอ่อนแช่เย็นเจี๊ยบ น้ำมะพร้าวเย็นจัดจนเป็นเกล็ดน้ำแข็งบางๆ กินทีไรจะอร่อยชุ่มคอทุกครั้งไป ความหลังพวกนี้ผู้เขียนยังระลึกได้ จนบัดนี้”

สมัยนั้น ผู้เขียนก็เห็นวังปารุสกวัน ปิดประตูวังไว้อย่างนั้นมาตั้งแต่ไหนแต่ไรแล้ว

....แล้วก็ปิดประตูวังเรื่อยมาจนสมัยนี้ (อาจจะมีการเปิดบ้างในบางโอกาส แต่ก็น้อยครั้งเต็มที) น้อยครั้งที่เห็นวังปารุสกวันเปิดประตูวัง และก็แทบจะไม่เคยเปิดให้ผู้คนเข้าไปเยี่ยมชมได้เลย

ที่เป็นเช่นนั้น อาจจะเป็นเพราะก่อนหน้านี้ จนถึงปัจจุบัน ทางการได้ใช้วังปารุสกวันเป็นสถานที่ราชการ เป็นพิพิธภัณฑ์ทางกรมตำรวจและมีบางส่วนเป็นความลับทางราชการ

“...ดังนั้นโอกาสที่ได้เข้าไปดู ไปเยี่ยมชมในวังปารุสฯ จึงไม่มีบ่อยครั้งนัก”



ตำนานักจิตรลดา



แต่ทว่า ในงานกาชาด
คราวหนึ่ง ผู้เขียนที่ไปเดินเที่ยว
งานกาชาดครั้งนั้น กลับโชค
ดี...

...ที่ว่าโชคดี ก็เพราะถึง
แม้ว่างานกาชาดคราวนั้นจะไม่
สนุกเลย เพราะร้านค้าหลายๆ
ร้านหายไปเนื่องจากบางที่ติด
ภาระเนื่องจากเวลานั้นเกิดน้ำ
ท่วมในหลายๆ จังหวัด และเกิด
เหตุซุลูกซลักมากมาย

และเวลาเดียวกัน ในเวลา
นั้นก็ยังมีปัญหา มีเรื่องราวทาง
การเมืองที่กำลังคุกรุ่นอยู่ด้วย

“ผู้เขียนสังเกตเห็นว่า ใน
งานกาชาดปีนั้น มีผู้คนมาเดิน
เที่ยวน้อยกว่าทุกปี”

และที่แย่ไปกว่านั้น จำได้
ว่า ขณะที่กำลังเดินดูสินค้าและ
การละเล่นอยู่ จู่ๆ ฝนก็ดันตกลง
มาซะได้ ทุกคนแทบจะหมดสนุก
กันทีเดียว เพราะถนนหนทาง

เฉอะแฉะ สนามหญ้าเลอะเทอะเป็นดินโคลน แทบจะในทันที...

...อย่างที่บอกไปแล้วว่า เรื่องราวทางการเมืองที่ยังไม่สงบ
เลยทำให้ผู้คนที่มาเที่ยวไม่แน่ใจในความปลอดภัย สุดท้ายงาน
กาชาดในปีนั้นก็เลยกร่อย ผิดสังเกต”

จะว่าไปแล้วผู้เขียนนั้นปกติก็ไม่ค่อยจะได้มาเที่ยวงานกาชาด
อยู่แล้ว...

...สาเหตุที่ไม่ค่อยชอบมางานอย่างนี้ ก็เพราะว่าหนึ่งเลยคือ...
ร้อน ผู้เขียนเป็นคนไม่ชอบอากาศร้อน และยิ่งอากาศในเวลานั้น
กำลังอยู่ในช่วงต้นเดือนเมษาฯ จึงไม่น่าสงสัยเลยที่น้อยครั้งผู้เขียน
จะไปเที่ยว...



บานหน้าต่าง



หน้าต่าง

...ประการที่สอง ก็คือเปื่อรถติดนั่นเอง ไปไหนมาไหนก็ไม่ใช่สะดวก รถติดกันเป็นพืด แคมบ้านของผู้เขียนอยู่ในละแวกท่าเลงานกาชาดด้วย ก็เลยได้รับผลกระทบไปอย่างช่วยไม่ได้

แต่ทว่าในปีนั้น ผู้เขียนกลับไปเที่ยวก็เพราะรู้ว่า งานกาชาดย้ายส่วนหนึ่งของงานมาไว้ด้านสนามเสือป่าด้วย ผู้เขียนเลยรีบมาเพราะสนามเสือป่า ผู้เขียนไม่ได้เข้าไปนานมากแล้ว

วันนั้น ผู้เขียนแกร่วๆ เดินเล่น เดินชมอยู่จนเบื่อก็เลี้ยวๆ มาขึ้นหลบร้อน แกวหน้าวังปารุสกวัน

“...ซึ่งที่วังปารุสกวันนี่เอง...